

Posnetek zaslona s skupnega plenarnega srečanja posveta *Vidiki vizualne etnografije v Sloveniji*, 15. 11. 2021 (foto: Manca Filak).

DNEVI ETNOGRAFSKEGA FILMA V KARANTENI: Poročilo posveta *Vidiki vizualne etnografije v Sloveniji 2020* in festivala *Dnevi etnografskega filma 2021*

Obdobje od marca 2020 do marca 2021 sta zaznamovala dva dogodka »iz karantene«, ki sta se zaradi epidemije novega koronavirusa prestavila na spletno okolje. Prvi, posvet *Vidiki vizualne etnografije v Sloveniji* s filmskim programom, se je namesto marčevske edicije v Posavskem muzeju Brežice odvijal med 9. in 15. novembrom 2020 na spletni platformi Vimeo. Zanj so govorci in govorke vnaprej posneli predavanja z vizualnimi vsebinami, posnetki pa so bili – skupaj s filmskim programom – prosto dostopni za ogled v času trajanja posveta, ki je bil podaljšan za teden dni. Na Vimeo smo si lahko v tem času ogledali 12 videoreferatov in 12 filmskih enot.

V vmesnih letih bienalnega mednarodnega festivala *Dnevi etnografskega filma* si prizadevamo za premislek o vprašanjih s področja vizualne etnografije, vizualnih raziskav in etnografskega filma. Posvet *Vidiki vizualne etnografije* je bil na ta način pregled različnih vidikov produkcije ter rabe filma in fotografije v etnologiji in antropologiji, tako v raziskovalnih ustanovah, v muzejih, arhivih, na univerzi in med ljubitelji, s konkretnim in metodološkim poudarkom.

Sarah Lunaček (Filozofska fakulteta) je predstavila izkušnjo snemanja in različne vidike reprezentacije tuareških porok v Nigru; podobno Manca Filak (ZRC SAZU) vizualno etnografijo obiranja tobaka v Bolgariji. O vlogi institucij je govorila Nadja Valentinčič Furlan (SEM), ki je predstavila filmsko dediščino Borisa Kuharja in način njegove reprezentacije v Slovenskem etnografskem muzeju. O institucionalnem pogledu na ljubiteljsko ustvarjalnost kot del slovenske filmske arhivske dediščine v Arhivu Republike Slovenije je govorila Tatjana Rezec Stibilj (Slovenski filmski Arhiv); podobno je Naško Križnar razmišljal o najdenih filmskih in videoposnetkih v etnologiji. Njuna referata je dopolnil Davor Lipej, ki je predstavil osebne izkušnje na področju ohranjanja dediščine skozi filmski medij, in sicer v sodelovanju z lokalnim okoljem in prebivalci Kapel. Trije prispevki posveta so se osredinjali na uporabo filma in videa v pedagoških kontekstih. Marko Smole je predstavil etnološke delavnice Palčave šiše, Tihana Rubić (Filozofska fakulteta Zagreb), Tanja Kocković Zaborski (Etnografski muzej Zagreb) in Matija Kralj pa so osvetlili svoj pogled

* Manca Filak, mag. etnologije in kulturne antropologije, asistentka – mlada raziskovalka, ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje; manca.filak@zrc-sazu.si.

Videogram iz etnografskega filma *Imaginarni fantje / Unreal Boys* Karla Anderssena (foto: Solomon Mekonen).

na delavnico Pazi što jedeš Laboratorij v Istri. O kratkih filmih in problemih kratke forme na Poletni šoli vizualne etnografije v Ljubljani je govoril Miha Peče (ZRC SAZU). Raziskovalni pomen videografa in način njegove dokumentarne obdelave na primeru iz Ukev v Kanalski dolini je premislila Mojca Ravnik; Špela Ledinek Lozej (ZRC SAZU) pa je predstavila etnografski film *Mleko, kafe in sir* in skozenj premislila vlogo kamere v raziskovalnem delu. O vlogi participatorne fotografije v raziskavah z otroki je govorila Barbara Turk Niskač (ZRC SAZU); podobno je o izzivih rabe fotografije v muzejih pri vključevanju pripadnikov ranljivih skupin razmišljala Urša Valič. Posvet smo zaokrožili s skupnim plenarnim srečanjem vseh sodelujočih govorcev in govork na posvetu, ki nam je omogočil dodaten prostor za skupno refleksijo in razmislek o splošnih raziskovalnih trendih in vidikih v etnologiji in antropologiji.

Tudi festival *Dnevi etnografskega filma 2021* smo si v lanskem letu sprva zamišljali v zavetju Slovenske kinoteke, ki je gostila zadnji dve ediciji festivala. Zaradi nepredvidljivih epidemioloških razmer smo bili primorani k spletni izvedbi festivala, in sicer med 3. in 6. marcem prek spletne platforme Vimeo. Spletni dogodek DEF je omogočil ogled filmov večjemu krogu občinstva v zavetju domačih »kinodvoran«, ogled več filmov iz programa in avtonomno prilagajanje programa posameznikovim vsakdanjim obvezam. Na drugi strani je izgubil številne prednosti, kot je neposredna izkušnja gledanja filma in udeležbe ob prisotnosti avtorja na projekciji. Slednjo smo nadomestili s posnetimi spletnimi pogovori, kjer so sodelovali avtorji, člani žirije in drugi strokovnjaki s posamičnih področij. Število prijavljenih filmov iz leta v leto narašča, kar nakazuje, da se lahko slovenski festival s svojim programom primerja z večjimi evropskimi festivali iz mreže

Coordinating Anthropological Film Festivals in Europe (CAFFE), katere del je DEF. V letošnjem letu so bili na festivalu prijavljeni 302 filmi, v sklopu katerih je žirija izbrala 20 različno dolgih filmov za končni program. V postopku izbiranja filmov je sodelovalo pet članov mednarodne žirije, in sicer Tihana Rubić (Filozofska fakulteta v Zagrebu); Nika Senica (magistrski študij vizualne antropologije v Munstru); Sarah Lunaček (Filozofska fakulteta v Ljubljani) ter Manca Filak in Miha Peče (ZRC SAZU). Pri izbiri sta prevladovala kriterija terenskega dela oz. (potencialno) daljše raziskave topik in antropološka senzibilnost – in ne le (a tudi) kakovost produkcije ali določen pristop. Pri večini prijavljenih filmov namreč še vedno prevladuje observacijska estetika, pogosto pa tudi delno poustvarjeni trenutki vsakdanjega življenja. Opazen je vpliv senzorične oz. čutne antropologije, nekoliko manj pa je eksperimentiranja v formi.

Statistika festivala v spletni obliki je bila nad pričakovanji, saj je bilo zabeleženih okoli 3000 predvajanj. V povprečju si je vsak gledalec oz. gledalka ogledal približno en ali dva filma na dan. Festival je bil v spletni obliki sicer veliko bolj mednarodni, a je bila kljub temu večina ogledov iz Slovenije. Po številu ogledov so sledile Nizozemska, Hrvaška, Francija, Nemčija itd. Ne glede na nezamenljivost neposredne izkušnje gledanja in srečanj v živo se zahvaljujemo vsem sodelujočim (predavateljem na posvetu in avtorjem filmov) kot tudi članom organizacije, Našku Križnarju, Mihi Pečeju, Sašu Kuhariču, Sarah Lunaček, Tihani Rubić in Niki Senica, ki so pomagali soustvariti oba dogodka in jih na novo premisliti tudi skozi spletno formo, ter seveda organizatorjem dogodka, to so Slovensko etnološko društvo, Posavski muzej Brežice in Inštitut za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU.